

De af Flertallet stillede Endringsforslag kunne efter Mindretallets Skjøn aldeles ikke afhjælpe de her paapegede Mangler, og Mindretallet har saa meget mindre fundet Anledning til at stille andre Forslag, som det ikke tror sig istand til ved blotte Endringer til det foreliggende Forslag, der ikke skjønnes at hvile paa et i sig selv retfærdigt eller med Grundlovens Forordninger stemmende Grundlag, at tilveiebringe et Lovforslag, som det kunde anbefale til Vedtagelse.

I Henhold til det foran Udviklede, maa Mindretallet derfor indskrænke sig til at tilraade, at Lovforslaget ikke nyder Fremme.

Flertallet maa i Anledning af Mindretallets Fremstilling yderligere begrunde sin Tilslutning til Lovforslaget, især da det kan være tvivlsomt, om dette i denne Samling kan komme til anden Behandling i Thinget.

Flertallet kan paa ingen Maade erkjende, at Mindretallet har Ret i sin Paastand, at Lovforslaget kun vender sig til den ene Side, nemlig Godseierne, med Anvendelse af Statens Tvangsmidler, da dets Formaal jo er at gjøre en Ende paa det hele Fæsteforhold, og Staten kun udløser Godsbesidderen for at staa des friere overfor en saadan endelig Opgjørelse af det. Den enkelte Fæster kan heller ikke slaa sig til Ro med, at han af Staten i hvert Fald vil kunne faae Gaarden paa ligesaa billige Vilkaar som ved frivillig Overtagelse med Godsbesidderen; thi han kjenner jo slet ikke de Vilkaar, under hvilke Staten i sin Tid vil afhænde den, og fordi det i § 2 bestemmes, at det samlede Fæstegods skal afhændes „saavidt mulig uden Tab for Statskassen“, kan den enkelte Fæster meget vel komme til at betale sin Gaard ikke saa lidt dyrere, end den maaste var tilbudt ham af Godsbesidderen. Tilspøiselsen „saavidt mulig“ gaar paa den samlede Gjenafhændelse af

Godset og ingenlunde paa de enkelte Gaarde, og den er en ligefrem Nødvendighed, naar der tages Hensyn til mulige Administrationsudgifter, til synkende Eiendomspriser o. s. fr. Den fremsatte Anke over, at Lovforslaget ikke allerede nu bestemmer, hvorledes Staten, naar den har overtaget Fæstegodset, vil ordne dets midlertidige Bestyrelse og endelige Afhændelse, overfer, at det er umuligt nu at forudsæ, baade hvor meget Fæstegods Staten vil komme til at overtage, og hvilke Forhold der i det Hele vil være tilstede om 7 til 17 Aar. Flertallet har endog det Haab, at det kun vil blive lidt eller intet Fæstegods, som Staten vil blive nødt til at overtage, da det meste, om ikke alt, vistnok vil blive afhændet forinden under Udfigten til den Tvang, som ellers vilde indtræde, og det forstaar aldeles ikke Mindretallets Tanke, at der den 1ste Januar 1890 endnu skulde være ligesaa meget Fæstegods som den 1ste Januar 1883, der henhørte under Lovforslaget. Skulde Tilbøieligheden til at afhænde Fæstegodset være saa ringe, trods de betydelige Fordele for Besidderen, som Staten har knyttet dertil, turde Lovforslagets væsentligste Mangel være den, at dets Tvang først vilde begynde at virke om 7 Aar og ikke strax.

Mindretallet indrømmer, at Lovgivningen har erkjendt, at Fæsteforholdet har saa uheldige Sider, at man maa ønske det afløst af Selveie for Brugerne, men søger at godtgjøre, at der er al Rimelighed for, at det vil ske ad Frivillighedens Veie. Det lægger i saa Henseende Vægt paa det betydelige Omfang, de frivillige Afhændelser have haft i tidligere Aar*); men det

*) Mindretallet gaar herved ud fra, at der den 1ste Januar 1850 ikke var mere end 108,000 Td. Hartkorn tilbage; men dette er neppe rigtigt, thi medens Indenrigsministeren i Folkethingets 2den Samling (1850—51, Side 6419) forudsætter et lignende Beløb, blev dette rettet i de senere „Meddelelser fra det statistiske Bureau“ fra 1856 og 1859, og det gaar ikke an, som Mindretallet gjør, alene at